

- здійснення поліцейського піклування. [2]

Здійснення такої діяльності має свої особливості, такі як:

- особливості у межах віку, фізичного та психологічного розвитку дитини;
- неможливість розгляду запобігання правопорушень ізольовано від близьких осіб неповнолітніх; [3]
- захист прав, свобод та інтересів дитини;
- поєднання роботи з місцем перебування неповнолітньої особи;
- наявність спеціальної підготовки працівників, певні знання в області психології.

Доцільно зауважити, що завдяки підрозділами ювенальної превенції у неповнолітніх повинен формуватися певний фундамент, який у майбутньому зможе допогти запобігання вчиненню адміністративних, кримінальних та інших правопорушень.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні існує серйозна проблема злочинності серед неповнолітніх осіб. Та органи ювенальної превенції мають всіма силами розроблювати комплекси виховних та профілактичних заходів, спрямованих на попередження вчинення правопорушень у майбутньому.

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

3. Данількевич М.І. Адміністративне право України. Навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2001. 134 стр.

Миронюк Роман Вікторович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичного наук, професор,

ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА БУЛІНГ

Уперше в українському законодавстві визнано юридично поняття булінгу та передбачено відповідальність не тільки за вчинення, а й за приховування випадків цькування. Тема булінгу на сьогодні є резонансною. За даними досліджень, Україна увійшла до ТОП-10 країн із поширеною дитячою агресією у школах. Жертвами при цьому є здебільшого учні від 11

до 15 років [1].

Верховна Рада України 18 грудня 2018 року прийняла Закон України №8584 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу», який вперше визнає юридично поняття булінгу в українському законодавстві та передбачає відповідальність не тільки за вчинення, але й за приховування випадків булінгу. Даним законом було внесено зміни до Кодексу України про адміністративне правопорушення, було введено нову норму, а саме «Стаття 173-4. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу» [2].

Законом визначено, що булінг (цькування) – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [3].

Так, вчинення булінгу тягне за собою накладення штрафу від 850 до 1700 грн або громадські роботи на строк від 20-ти до 40-ка годин.

Водночас за булінг, вчинений групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, законом встановлено штраф від 1700 до 3400 грн або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.

Булінг, вчинений дітьми від 14-ти до 16-ти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють. Його розмір, відповідно до ухваленого закону, становить від 850 до 1700 грн або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин. Водночас законом визначено покарання за приховування випадків булінгу педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником, керівником або засновником закладу освіти.

Так, неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу тягне за собою накладення штрафу від 850 до 1700 грн або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

Процесуальні особливості застосування адміністративної відповідальності

Після того, як повідомлення про вчинення булінгу надійшло до органів правопорядку, підрозділи ювенальної превенції відділів та відділень поліції проводять перевірку і за наявності підстав притягають до адміністративної відповідальності або кривдника, або батьків, тобто складають протокол про адміністративні правопорушення за статтею 173-4 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Після цього справа стосовно неповнолітнього передається на розгляд до відповідного суду або судді за місцем учинення правопорушення для розгляду справи по суті.

Судді місцевих судів розглядають справи про адміністративні правопорушення та призначають вид і розмір покарання. Строк розгляду справи судом – 15 днів для отримання ним протоколу про адміністративне правопорушення та матеріалів справи. Доказами у справах про факти цькування можуть бути: пояснення особи, яку притягують до відповідальності, пояснення потерпілого та свідків, висновок експерта (якщо в результаті вчинення правопорушення була завдана фізична чи психологічна шкода), речові докази у вигляді зіпсованих особистих речей постраждалого, письмові документи, матеріали листування, у тому числі – переписки в соціальних мережах, відеоматеріали, на яких зафіксовано процес цькування.

Притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення булінгу (цькування) без рішення суду неможливе. Кожна дитина або її законний представник мають право звернутись і отримати безоплатну консультацію юриста, а в разі потреби представляти інтереси в суді - усі без виключення діти мають право на призначення адвоката (юриста) за рахунок держави. Це стосується як дитини, визнаної потерпілою, так і стосовно кривдника.

Приклади правозастосування

Прикладом практичного застосування цієї норми є рішення Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 5 лютого 2019 року у справі № 359/933/19 [4].

Рішенням суду визнано винною мати неповнолітньої в скоєні правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 173-4 КУпАП України, та накладено стягнення у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень.

У судовому рішенні вказується, що неповнолітня, знаходячись у приміщенні школи вчинила булінг, тобто дії психологічного та сексуального насильства із застосуванням засобів електронних комунікацій, щодо іншої неповнолітньої, що проявилось у висвітленні непристойних фото у мережі «інстаграм», у результаті чого могло бути завдано шкоди психічному здоров'ю потерпілої. Відповідальність за вказане діяння несе мати неповнолітньої за ознаками правопорушення, передбаченого ч. 3 ст.173-4 КУпАП. Суддя, заслухавши особу, яка притягується до відповідальності, покази неповнолітньої, ознайомившись із матеріалами справи, дійшов висновку, що вина особи у вчиненні вищевказаного правопорушення підтверджується дослідженими в судовому засіданні письмовими доказами: даними, що містяться в протоколі про адміністративне правопорушення; письмовими поясненнями осіб; наданими фото тощо. Під час прийняття рішення судом враховано щире каяття винної особи.

Отже, слід зазначити, що незначна правозастосовна практика застосування заходів адміністративної відповідальності за булінг не дає на сьогодні можливість вести мову про ефективність таких заходів. Але сподіваємось, що з часом випадків вчинення булінгу поменшає, а відповідальність буде ефективною. Також слід урахувати, що тільки

каральними санкціями (штрафами, громадськими роботами та ін.) проблему булінгу не може бути вирішено, адже основною метою адміністративної відповідальності є не покарання, а вжиття заходів, що в подальшому виключать або принаймні зменшать рівень вчинення зазначених протиправних діянь, і не останнє місце в їх системі має бути щире вибачення та прийняття його жертвою булінгу (примирення сторін).

1. Закон про булінг: відповідальність за цькування у школі. URL : <https://ldn.org.ua/consultations/zakon-pro-bulinh-vidpovidalnist-za-tskuvannya-u-shkoli>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII. Відомості Верховної Ради. 2019. № 5. Ст.33.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.

4. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. URL : <http://reyestr.court.gov.ua>.

Мілка Давид Володимирович

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності

науковий керівник:

Рижкова Світлана Анатоліївна,

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМ АСПЕКТОМ ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СПЕЦІАЛЬНИХ КІМНАТ

Проблематика кримінальних правопорушень в Україні є досить актуальною темою сьогодення. Та не є вичерпною тематика насильства, вбивства, свідками, потерпілими, жертвами яких є діти. Найпроблематичнішим є, якщо дитина неповнолітньою. У такому випадку психіка, когнітивні навички, стан дитини є найголовнішим під час опитування слідчим або будь-якою іншою уповноваженою особою. Діти інколи є особливими свідками у кримінальному провадженні, але залежно від того, як вони будуть опитані правоохоронними органами, буде залежати результат, що може вплинути на рішення суду.

Нещодавно було відкрито кризову кімнату в Дніпрі. Перевагою такого